

Uffeci communal Lumnezia / Gemeindeamt Lumnezia

Canzlia communal / Gemeindekanzlei

7144 Vella

Tel 081 920 60 00

Fax 081 920 60 18

e-mail: info@lumnezia.ch

www.lumnezia.ch

PROTOCOL RADUNONZA COMUNALA LUMNEZIA DILS 9 DA ZERCLADUR 2016

2016/02

Datum: Gievgia, ils 9 da zercladur 2016
Liug: Halla plurivalenta dalla casa da scola Sutvitg 28E, 7144 Vella
Cuoz: 20:00 – 22:30 uras
Presents: 106 votantas e votants
Parsura: Duri Blumenthal, president communal
Actuara: Martina Caviezel, vicecanzlista

9 DA FENADUR 2016
CANZLIA COMUNALA LUMNEZIA
Palus 32D, 7144 Vella

Tractandas

1. Avertura ed elecziun dils dumbravuschs.....	2
2. Protocol dalla radunonza communal dils 11 da mars 2016 (2016/01).....	2
3. Rapport annual 2015.....	2
1) Quen annual 2015.....	2
2) Rapport da revisiun dalla cumissiun da gestiun.....	3
3) Approbar il quen annual 2015 e dar scarica alla suprastonza communal.....	3
4. Project da surbaghegiar igl areal Palius a Vella - localitads da stizun, pratica da miedi, habitaziuns e garaschas.....	4
1) Approbar il project.....	4
2) Concessiun d'in credit da CHF 4'800'000 per realisar il project da baghegiar.....	6
5. Revisiun parziala dalla planisaziun locala d'utilisaziun Lumnezia.....	6
1) Midada dalla lescha da baghegiar dil vischinadi da Vella, completaziun art. 12 e niev art. 19a.....	6
2) Revisiun parziala plan da zonas, vischinadi Vella.....	7
6. Punt da sugas per pedunzs sur la Val da Tersnaus sin la reit da viandar a Suraua; approbar il project e conceder il credit da CHF 200'000.....	7
7. Varia.....	8

1. Avertura ed elecziun dils dumbravuschs

Il president communal beneventa ils presents e constatescha che la radunonza communal ei vegnida convocada ad uras conform allas determinaziuns digl art. 44 ella constituziun dalla vischnaunca Lumnezia. La gliesta da tractandas dils 27 da matg 2016 vegn approvada.

Seperstgisai ein:

- Dr. Gian Bundi, Vella
- Guido e Leontina Derungs, Uors

Sco dumbravuschs vegnan elegi:

- Rudolf Caduff, Cumbel
- Martin Derungs, Camuns

2. Protocol dalla radunonza communal dils 11 da mars 2016 (2016/01)

Enviers il protocol dalla radunonza communal dils 11 da mars 2016 (2016/1) ei buca vegniu inoltrau recuors en scret aschia ch'il protocol vala sco approbaus tenor art. 34 dalla constituziun dalla vischnaunca Lumnezia. En ina votaziun consultativa approbescha la radunonza communal unanimamein il protocol.

3. Rapport annual 2015

Il rapport annual 2015 ei vegnius tarmess a mintga casada. Quel cuntegn ils rapports dil president communal e dils nov departaments comunals, la gliesta dils funcziunaris e collaboraturs, il quen annual cun rapports dil post da revisun e dalla cumissiun da gestiun.

Tier la stampa dil quen current ei deplorablamein capitau in sbagl, aschia che duas paginas ein squitschadas dubel ed ina pagina manca. Exemplars currigi dil rapport stattan a disposiziun per diever dils presents.

1) Quen annual 2015

Il president communal presenta il quen ed explichescha las differenzas marcantas en cumparegliaziun cul 2014. Vinavon fa el menziun che la nova ulivaziun da finanzas mondi en vigur cun l'entschatta da 2016. Las vischnauncas survegnan dapli mieds finansials ch'ei buca ligiai vid intents specifics. La vischnaunca da Lumnezia obtegn varga 2,8 milliuns. Da l'autra vart crodan denton naven numerusas contribuziuns ch'il cantun prestava entochen ussa.

Las aultas entradas da taglia han in'ulteriura gada possibilitau da far amortisaziuns supplementaras da biebein 2 milliuns. Las amortisaziuns ordinaras muntan a CHF 1'199'342.35.

La bilanza muossa che la facultad finanziaria ei carschida per CHF 806'092.22 e munta da niev a CHF 22'394'121.27. La facultad administrativa ei deminuida per CHF 1'275'595.98 ed importa da niev CHF 11'258'193.00. Il capital jester ei sereducius per CHF 1'240'714.10 a CHF 5'022'274.80, las finanziaziuns specialas ein vegnidas augmentadas per CHF 703'478.65 a CHF 11'168'495.72 ed igl agen capital ei s'augmentaus per CHF 67'731.69 a CHF 17'461'543.75.

Il quen annual per 2015 se presenta suandontamein:

Resultat complet	quen 2015		quen 2014	
	expensas	entradas	expensas	entradas
Quen current	16'356'882.96	16'424'614.65	15'934'897.51	16'440'208.15
Resultat quen current	67'731.69		505'310.64	
Quen d'investiziun	3'742'688.95	2'707'134.95	6'797'362.20	1'769'942.37
Resultat quen d'investiziun		1'035'554.00		5'027'419.83
Surpli d'entradas quen current	67'731.69		505'310.64	
Deposiziun finanziaziun speciala	187'781.00		56'185.10	
Prelevaziun finanziaziun speciala		363'076.40		926'412.80
Amortisaziuns	3'232'925.98		3'258'872.30	
Cashflow	3'125'362.27		2'893'955.24	
Resultat quen d'investiziun		1'035'554.00		5'027'419.83
Deficit ni surpli da finanziaziun		2'089'808.27		2'133'464.59

2) Rapport da revisiun dalla cumissiun da gestiun

Il president dalla cumissiun da gestiun, Daniel Blumenthal, declara ch'ils commembers dalla cumissiun da gestiun sco era il post da revisiun, Confidar Treuhand AG, hagian examinau il quen annual 2015. El attesta che las cefras che figureschan el quen constetien e correspundien allas cudischaziuns e che la vischnaunca disponi da buns contabilists. Vinavon declara Daniel Blumenthal che las competenzas finanzialas seigien vegnidas tenidas en. En num dalla vischnaunca engrazia el alla suprastanza ed als funcziunaris e collaboraturs per lur engaschi.

Sin fundament dallas mesiras da revisiun propona la cumissiun da gestiun d'approbar il quen e dar scarica alla suprastanza communal sco era a tuts officials e funcziunaris dalla vischnaunca.

3) Approbar il quen annual 2015 e dar scarica alla suprastanza communal

La radunonza communal approbescha il quen annual 2015 e dat scarica alla suprastanza communal cun 88 encunter 0 vuschs.

Objecziuns enviars il rapport annual

Bistgaun Capaul, Lumbrein, metta en damonda la formulaziun el rapport annual che la vischnaunca Lumnezia disponi d'ina administraziun fetg "schlanca" en cumparegliaziun cun autras vischnauncas. El regorda vid las discussiuns durant il temps da fusiun, en direcziun da reducir il diember da personal ell'administraziun e cumpareglia ils cuosts da paga che seigien evidentamein pli bass tier autras vischnauncas cumparegliablas, aschia ch'ins sappi buca discuorer da "schlanc".

Il president communal argumentescha che la vischnaunca hagi collaboraturs engaschai e ch'ins drovi quels per exequir il grond pensum da lavur. Ils emploiai impundien aunc adina dabia resursas e temps per reorganisar la vischnaunca nova, p. ex. per crear leschas e metter entuorn quellas. Igl onn vargau hagi ins investau biaras uras per implementar la lescha turistica sco era la lescha davart il provediment d'aua e la dismessa dallas auas piarsas. Vinavon declara el che quater dils 11 collaboraturs lavurien en piazza parziala.

Tier il proxim rapport annual duei il pensum da lavur dils collaboraturs vegnir publicaus.

4. Project da surbaghegiar igl areal Palius a Vella - localitads da stizun, pratica da miedi, habitaziuns e garaschas

1) Approbar il project

Orientaziun

La radunonza communal dils 11 da mars 2016 haveva concediu il credit da CHF 192'000.00 per far la planisaziun entochen la fasa da project da baghegiar. Il president communal declara ch'igl object a Palius munti dapli che mo acquistar capital e resumescha ils motivs per realisar quel.

L'attractivitat dalla vischnaunca Lumnezia sedrezza tenor sia infrastruttura. Leutier s'audan era il provediment medicinal ed il provediment da nutriment. Il project a Palius munta ina schanza per sligaziuns a liunga vesta e promova plazzas da lavur. La vischnaunca Lumnezia ei en la buna situaziun da haver in miedi da casa sco era in successur ch'ei prompts da prender dimora en vischnaunca e s'engaschar cheu a liunga vesta. El vul extender la purschida actuala cun dapli apparatusas medicinalas ed augmentar il personal dil fatg.

Il project a Palius ei vegnius tscharnius el rom d'ina concorrenza d'architectura. Treis biros ein vegni envidai da prender part dad ina concorrenza d'ideas per il project dalla surbaghegiada digl areal a Palius sin fundament d'in catalog da pretensiuns. L'idea da project digl architect Gion A. Caminada da Vrin ei vegnida valetada sco megliera dallas propostas. Siu project ha perschadiu oravontut cun sia integraziun el maletg dil vitg e plinavon cun risguardar sco sulet la structura da formaziun. El ei setenius vid las cundiziuns da buca spazzar la casa existenta cun la stizun dil Volg e las habitaziuns existentas che duein vegnir salvadas sco spazi da habitar favoreivel per indigens.

Cul project surluvrau vegn il spazi dalla stizun existenta buca duvraus pli sco magasin per la nova stizun, aschia che la vischnaunca sa tener liber opziuns per in diever tenor damonda.

Vegnida sclarida ei era la damonda daco buca engrondir la casa dil miedi existenta. Per ina pratica cun dus miedis ei quella casa memia stretga. Ei manca in ascensur. In project d'engrondir la casa era vegius elavuraus pli baul. Sco ei era semussau, fussen ils cuosts stai memia aults en proporziun dil gudogn da plazz e la funcziunalitad buca sufficienta. La casa dil miedi sa vegnir transformada cun paucs cuosts en ina habitaziun per indigens ni ch'ella sa vegnir vendida.

In'ulteriura damonda da principi ei era il fatg che la vischnaunca vul construir igl entir baghetg a Palius e buca schar ereger mintgin sia partiziun. Che la pratica dil miedi duei esser en proprietad dalla vischnaunca ei strusch dispiteivel. La vischnaunca duei porscher a liunga vesta in'infrastructura optimala per garantir aschia il provediment medicinal en vischnaunca. Cun construir quella pratica tras la vischnaunca ei quella buca suttamessa alla speculaziun ed independentamein dil miedi ei l'infrastructura avon maun en vischnaunca per menar ina pratica. Pli dispiteivela ei la damonda dil patrun dalla stizun. Sche la societad cooperativa Vival Lumnezia baghegia la stizun, ei quella forza in gi exponida alla speculaziun. Perquei eis ei impurtont ch'il baghetg resta en mauns publics. Era il provediment da nutriment ei ina part dall'attractivitat dalla vischnaunca. Plinavon subvenziunescha la vischnaunca buca la stizun, mobein la Vival paga in tscheins da fiera alla vischnaunca.

Presentaziun dall'idea da project

Igl architect Gion A. Caminada presenta il project surluvrau per in baghetg da fatschenta e habitar Palius a Vella. Enviars ils emprems plans vegn il magasin dalla stizun plazzada ell'alzada sutterrana dil baghetg principal. La planisaziun dalla furniziun resta vinavon sur la via principal. Ella fasa da project ei vegniu sefatschenta cun la funcziunalitad, cun materialas digl object e cun il concept da grafica. Il concept static sebasea sin ina construcziun sempla cun dus purtaders enamiez che possibilitescha flexibilitad. Las

fuormas ein semplas e la construcziun ei concepida aschia che mistergners indigens san metter entuorn las lavurs. Era las reacziuns davart dalla populaziun han ins empruau da risguardar. La situaziun dil spazi da parcar ei vegnida reponderada, denton resta il plaz restrinschius. Vinavon ei vegniu decidiu da spazzar las lingias existentas che vegnessen satradas sut igl object.

Prevedi ein dus objects. Il baghetg principal ei tschentaus sin las parcelas nr. 4219 e 4213. El mira sin la via cantunala sco ils objects principals existents. Il baghetg secundar ei tschentaus davostier sin la parcella nr. 4216, ch'ei en proprietad privata. Il clavau existent sto vegnir spazzaus. Ils vendiders da quei baghetg survegnan mintgamai ina garascha el baghetg che vegn construius da niev.

L'alzada sutterrana dil baghetg principal cuntegn in magasin, il local da tecnica, igl archiv e tschalers. El plaunterren ei prevedida la stizun. Ell'alzada miez vegn la pratica da miedi piazzada. Ell'alzada sisum ein prevedidas ina habitaziun e localitads da terapia. Il baghetg secundar cuntegn el plaunterren la garascha dil miedi e parcadis ed ell'emprema alzada sura quater ulteriuras garaschas. Ell'alzada sisum dil baghetg ei ina habitaziun previda. Schebein quella vegn baghegiada ora ella fasa da baghegiar ni pli tard, resta aunc aviert.

La construcziun dils dus objects ei semplia e pragmatica. Ei setracta d'in baghetg en lenn. Entras in manti da tievlas d'arschella e la ligiadura sepresenta igl object anoviars en crap, sco la gronda part dallas casas impurtontas dil vitg da Vella. La planisaziun digl object ei succedida en collaboraziun cun la cumissiun da baghegiar. Quella secumpona da Clemens Arpagaus, Daniel Blumenthal, Duri Blumenthal, Gian Bundi e Primus Cavegn. Igl architect engrazia alla cumissiun per l'emperneivla e fritgeivla collaboraziun.

Finanziaziun

Ils cuosts digl object sebasan sin offertas directivas cun ina exactadad da +/-10% e muntan a ca. CHF 4'800'000. La finanziaziun ei previda entras in tscheins d'affittaziun da 3,4% dils cuosts d'investiziun per las singulas cumparts. La cumpart dalla stizun cumpeggia 30% ed effectuescha in tscheins annual da strusch CHF 50'000. En vesta allas cundiziuns bancaras ch'ei actualmein fetg favoreivlas, duei il tscheins vegnir indexaus.

Discussiun

Ella discussiun vegnan tratgas a strada la concorrenza dalla stizun enviars autras stizuns en vischnaunca, il terren da baghegiar instabil, la problematica dils parcadis e materials da construcziun.

- Bein vegn l'intenziun da schaffir bunas premissas per ina stizun el vitg da Vella beneventada. Denton duess la realisaziun dalla stizun buca muntar bigliet liber per serrar las stizuns els ulteriurs vitgs. Tenor il president dalla societad da cooperaziun Vival rinforza ina ferma stizun a Vella las ulteriuras. Finamira seigi da tener sidretg las stizuns existentas.
- Sin la remarca critica, sch'ei seigi justificau da subvenziunar ina stizun a Vella cun mieds publics, ferton che las stizuns a Vrin e Lumbrein stoppien survivor ord atgnas ressursas, vegn rispundiu che la vischnaunca subvenziuneschi buca la stizun, mobein che la Vival paghi in tscheins da fiera per affittar localitads. Plinavon vegni ins a cuntinuar cun la buna collaboraziun existenta denter Vival e las stizuns entadem la vischnaunca.
- La problematica dil sulom instabil a Palius ei enconuschenta ed ei vegnida risguardada tier la planisaziun. Sco igl ei semussau tier la casa communal a Palius ein las metodos da construcziun dalla fundaziun en quei liug secumprovadas. Las lingias sutterranas ch'ei tangadas cul sulom vegnan disloccadas e piazzadas denter ils baghetgs.
- La munconza da parcadis a Vella duront la stagiun d'unviern ei enconuschenta. A Palius drova ei parcadis per la casa communal e per la stizun. Cul project dalla

surbaghegiada da Palius vegnan duvrai ulteriurs parcadis. Tut quels ein buca realisabels directamein sper ils baghetgs. Denton dispona la vischnaunca da parcadis da tschella vart dalla via cantunala sper la piazza publica da recreaziun.

- Las materialias per la construcziun da plantschius els locals medicinals ein aunc buca enconuschentas. Denton vegnan quellas ad ademplir las pretensiuns higienicas. L'energia per scaldar e sferdentar duei vegnir retratga cun sondas geotermicas.

Decisiun

La radunonza communal decida cun 93/1 vuschs d'approbar il project presentau per la surbaghegiada digl areal Palius a Vella cun localitads da stizun, pratica da miedi, habitaziuns e garaschas.

2) Concessiun d'in credit da CHF 4'800'000 per realisar il project da baghegiar

Per realisar il project da baghegiar inclus il terren da baghegiar e honorars eis ei da quintar cun cuosts da CHF 4'800'000 +/- 10%. Aschilunsch che la radunonza communal decida positivamein, vegn la damonda da credit suttamessa alla votaziun all'urna.

Decisiun

La radunonza communal conceda cun 94/1 vuschs il credit da CHF 4'800'000 per realisar il project dalla surbaghegiada a Palius.

5. Revisiun parziala dalla planisaziun locala d'utilisaziun Lumnezia

Situaziun iniciala

Per saver realisar il project dalla surbaghegiada Palius basegna ei ina revisiun dalla planisaziun locala. Il territori tangau sesanfla en la zona per extensiu dil vitg 3 e sto vegnir midaus en ina nova zona da center. Concret setracta ei da midar la lescha da baghegiar dil vischinadi da Vella cun cumpletar quella cun la zona da center el schema da zonas digl art. 12 e d'integrar ella lescha igl art. 19a cun las prescripziuns per quella zona. Plinavon ei il plan da zonas dil vischinadi da Vella da reveder corrispudentamein. Medemamein era previu da reveder il plan da formaziun en quei liug. Sin fundament dalla cussegliaziun digl Uffeci per il svilup dil territori dil cantun Grischun vegn desistiu en quella fasa sin la revisiun da quei plan.

La procedura per la revisiun parziala dalla planisaziun locala e da menar atras l'exposiziun publica da cooperaziun ei succedida. La revisiun sto aunc vegnir approbada entras la regenza.

1) Midada dalla lescha da baghegiar dil vischinadi da Vella, cumpletaziun art. 12 e niev art. 19a

Schema da zonas art. 12

	Zone	ÜZ	Gesamt-höhe (5.1) ¹⁾	Taufseitige Fassaden-höhe (5.2) ¹⁾	Max. Gebäude-länge (4.1)	Max. Gebäude-breite (4.2)	Grenzabstand (7.1) ²⁾ KRVO Art. 37 / Art. 17	Empfindlichkeitsstufe ³⁾
		Art. 13	Art. 15	Art. 15	Art. 16	Art. 16		
ZZ	Zentrumszone	0.60	13.00 m	11.00 m	35 ± 3 m	20 ± 3 m	2.5 m	III

Zona da center art 19a

- 1 Die Zentrumszone ist für Wohnnutzungen sowie für Dienstleistungs- und Produktionsbetriebe, ausgenommen Landwirtschaftsbetriebe, bestimmt.
- 2 Siedlungsstruktur und Bauweise sollen erhalten und ergänzt werden. Geschlossene Gebäudezeilen sind ohne Rücksicht auf die Vorschriften über die Gebäudelänge (4.1) und Gebäudebreite (4.2) und ohne Einhaltung von seitlichen Grenzabständen und Gebäudeabständen möglich. Es ist nur der rückwärtige Grenzabstand einzuhalten.
- 3 Alle Bauvorhaben sind vor Ausarbeitung der Projekte der Baubehörde mitzuteilen. Diese bestimmt in Zusammenarbeit mit der Bauherrschaft die projektbezogenen Rahmenbedingungen. In der Regel zieht sie die Gestaltungsberatung bei.

2) Revisiun parziala plan da zonas, vischinadi Vella**Decisiun**

La radunonza communal decide da midar la lescha da baghegiar dil vischinadi da Vella ed approbescha la revisiun parziala dil plan da zonas dil vischinadi da Vella cun 97 vuschs senza cuntravuschs.

6. Punt da sugas per pedunzs sur la Val da Tersnaus sin la reit da viandar a Suraua; approbar il project e conceder il credit da CHF 200'000

Situaziun inziala

La suprastonza communal vul impunder mieds ord las taxas turisticas per meglierar la reit da viandar en Lumnezia. Las rutas da viandar duein daventar pli attractivas entras differentas punts. Sin las rutas da viandar sesanflan per exempel la Punt Genastga denter Uors e Degen, la punt Fistatg denter Vignogn e Surcasti, la punt da lenn sur il Glogn a Silgin, la punt da sugas sur la Val da Silgin, la punt Val Mulin a Lumbrein e la punt Val Miedra denter Lumbrein e Vrin. In'ulteriura punt vegn planisada silla Greina per remplazzar il trutg sur il Muot la Greina.

Il project actual preveda ina punt da sugas a Suraua sur la Val da Tersnaus. Denter Tersnaus e Camuns meina la senda da viandar tras la Val da Tersnaus. Per traversar quella val ston ils pedunzs surmontar ina differenza d'altezia da circa 50 m. Quei tschancun duei vegnir remplazzaus cun ina punt che vegn purtada da duas sugas. Las sugas vegnan francadas da mintga vart dalla val cun ancras. La punt ha ina lunghezia da ca. 65 m e stat sur ina profunditad da ca. 40 m. Ils cuosts dil project ein calculai cun CHF 200'000.00.

Discussiun

Ella discussiun vegn menziunau ch'ei seigi impurtont d'augmentar l'attractivitat dalla reit da viandar en Lumnezia, cun quei che pliras sendas sesanflien sin vias da meglieraziun, che seigien asfaltadas e pauc attractivas per viagar. Da l'otra vegn mess en damonda sch'ei fetschi senn da construir ina punt sur mintga val, era ina val sappi esser in'attracziun. Per la construcziun d'ina punt plaida era il votum che la senda tras la Val da Tersnaus seigi buca buna e malsegira. Vinavon vegn fatg menziun d'adattar la senda d'access viers il vitg da Camuns.

Decisiun

La radunonza communal decide cun gronda maiortad d'aprobar il project per construir ina punt da sugas sur la Val da Tersnaus. e conceda il credit da CHF 200'000 persuerter.

7. Varia

- **Il president communal** deplorescha la decisiun dalla regenza davart la reducziun dils commembers dalla suprastanza communal e metta en damonda il respect enviers decisiuns democraticas. En mintga cass vegni ins a confrontar igl onn proxim danovamein la regenza cun quella damonda e sche necessari trer vinavon la decisiun.
- **Luregn Blumenthal, Surcasti**, recamonda da far ponderaziuns davart la producziun da forza electrica en Lumnezia. Il president communal declara che la suprastanza communal prenda encunter igl impuls.
- **Bistgaun Capaul, Lumbrein**, critichescha la strategia dalla suprastanza communal davart menaschis da gastronomia. Dad ina vart pertucca quei l'ustria dil Mulin a Morissen, nua che la vischnaunca fetschi concorrenza indirecta. Da l'otra vart numna el il Café Greina che concurrenzieschi il menaschi dil Hotel Péz Terri a Vrin e survegni leutier aunc sustegn dalla vischnaunca enten financiar ils cuosts per las tualettas a Parvalsauns. Vinavon critichescha el igl urari dil bus da Vrin a Puzsatsch che laschi buca spazi da setener si el vitg.

Il president communal informescha ch'il Toi Toi che seigi staus postaus la stad vargada a Parvalsauns survegna era sco tualetta publica. Ei setracta d'ina pintga summa che vegni repartgida sin las duas partidas. Pervia digl urari hagi ins gia empruau d'intervegnir.

7144 Vella, ils 9 da zercladur 2016

Il president:

L'actuara:

Duri Blumenthal

Martina Caviezel